

Kirjoittajakutsu – terveys ja lapsen oikeudet

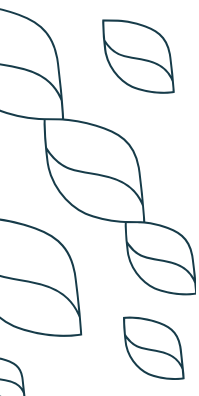
Lapsiasiavaltuutettu kutsuu asiantuntijoita ja tutkijoita kirjoittamaan vuonna 2023 julkaistavaan artikkelikokoelmaan, jonka aiheena on terveys ja lapsen oikeudet. Kirjassa terveyttä tarkastellaan lapsen oikeuksien kannalta ja lasten näkökulmasta. Artikkeliehdotukset pyydetään jättämään 15.12. mennessä.

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista Suomessa. Työn perustana on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus (SopS 59 ja 60/1991). Tehtävässään lapsiasiavaltuutetun tulee välittää lapsilta ja nuorilta saatua tietoa päätöksentekoon sekä välittää lapsia koskevaa tietoa lapsille, lasten parissa työskenteleville, viranomaisille, päätöksentekijöille sekä muulle väestölle. Tämän tehtävän täyttämiseksi lapsiasiavaltuutettu julkaisee selvityksiä ja tutkimuksia:
<https://lapsiasia.fi/julkaisut>.

Vuonna 2023 lapsiasiavaltuutetun toiminnan painopisteenä on terveys lapsen oikeuksien näkökulmasta. Sen vuoksi lapsiasiavaltuutettu julkaisee artikkelikokoelman aiheesta terveys ja lapsen oikeudet ja kutsuu asiantuntijoita ja tutkijoita osallistumaan artikkelikokoelman kirjoittamiseen.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 24 artiklan mukaan lapsella on oikeus elää mahdollisimman terveenä. Oikeus terveyteen on tärkeä itsessään, mutta sen toteutuminen on välttämätöntä myös kaikkien muiden yleissopimuksen mukaisten oikeuksien nauttimisen kannalta. Lasten terveyttä koskevan oikeuden toteutuminen puolestaan riippuu useiden muiden yleissopimuksessa määriteltyjen oikeuksien toteutumisesta.

Terveyttä on määritelty monella tavalla. Yksi tapa määritellä terveyttä on jakaa se fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen terveyteen, jolloin terveys ymmärretään kokonaisvaltaisena hyvinvoinnin tilana. Terveyttä voidaan edistää muun muassa elintavoilla, osallisuudella ja palveluilla. Lasten ja nuorten somaattinen terveys on Suomessa korkealla tasolla, mikä on laajan ja pitkäjänteisen kansanterveyspolitiikan ja -työn ansiota. Viime vuosina lasten ja nuorten terveyttä ovat uhanneet kuitenkin erityisesti mielenterveyden ongelmat, vähäinen liikkuminen sekä epäterveet ruokailutottumukset. Terveystieteiden ja -huollon järjestämisessä ja hoitoon pääsyssä on alueellista ja väestöryhmien välistä eriarvoisuutta. Lapset ja nuoret ovat terveyden ja hyvinvoinnin sekä hoitoon pääsyn osalta edelleen hyvin eriarvoisessa

asemassa niin taustastaan kuin asuinpaikastaan riippuen. Eriarvoisuus ilmenee niin sairauksien havaitsemisessa kuin hoidon ennusteissa.

Lapsiasiavaltuutetun teoksessa tarkastellaan terveyttä lapsen oikeuksien kannalta ja lasten näkökulmasta. Kirjassa kysytään, miten eri tavoin terveyteen liittyvät kysymykset koskettavat lapsia ja lapsen oikeuksia. Miten lapsen oikeus terveyteen toteutuu? Millaiset tekijät vaikuttavat terveyden kokemukseen lasten ja nuorten keskuudessa? Millaiseksi muodostuvat näkemykset terveydestä esimerkiksi eri alueilla tai erilaisten terveyteen liittyvien haasteiden kanssa elävien lasten ja nuorten keskuudessa? Erityisen tervetulleita ovat artikkelit, joissa eri-ikäiset ja taustaiset lapset ilmaisevat näkemyksiään tai kokemuksiaan terveydestä ja siihen liittyvistä asioista.

Miksi tämä kirja kirjoitetaan?

Lasten terveyteen liittyen on julkaistu lukuisia teoksia. Harvemmin terveyttä tarkastellaan kuitenkaan lapsen oikeuksien kannalta tai lasten näkökulmasta. Tämä teos tarjoaa ajankohtaiseen tutkimukseen ja kokemukseen pohjautuvaa tietoa siitä, miten terveyteen liittyvät asiat koskettavat lapsia, nuoria ja heidän oikeuksiaan.

Kenelle kirja on suunnattu?

Aihe on ajankohtainen ja koskettaa kaikkia ihmisiä, mutta etenkin lasten parissa työskenteleviä ammattilaisia, kasvattajia ja läheisiä. Teos tuottaa tärkeää tietoa myös päätöksentekijöille ja edistää ymmärrystä siitä, miten lapset ja nuoret voivat osallistua vaikuttamiseen terveyteen liittyvissä kysymyksissä.

Millaisia tekstejä haluamme?

Kirjan näkökulma painottuu alle 18-vuotiaisiin. Lapsiasiavaltuutettu toivoo kirjoituksia, jotka käsittelevät aihetta eri näkökulmista, eri tieteenaloilta ja eri tieteenfilosofian lähtökohdista. Erityisen tervetulleita ovat artikkelit, jotka välittävät lasten ja nuorten kokemustietoa sekä artikkelit, jotka lähestyvät aihetta oikeusperustaisesti. Artikkeleilta edellytetään vahvaa tutkimusetiikkaa ja selkeää ilmaisua. Koska teos on suunnattu suurelle yleisölle, pyydämme kirjoittajia tavoittelemaan yleistajuista kirjoitustapaa.

Mihin kirjaa käytetään?

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Valtuutetun sidosryhmien ja vaikutuskanavien kautta teos päättyy laajaan levitykseen ja päätöksentekijöille. Teoksessa julkaistaville teksteille on odotettavissa merkittävä yhteiskunnallinen näkyvyys.

Tarkemmat ohjeet

Voitte kirjoittaa yksin tai ryhmässä. Kirjoituksista maksetaan pieni palkkio. Lopullisten tekstien pituus on noin 20 000 merkkiä tai 3000 sanaa (10 liuskaa). Artikkelit toimitetaan lapsiasiavaltuutetun toimistossa. Artikkelit eivät täytä vertaisarvioidun tieteellisen artikkelin kriteerejä, mutta niiden edellytetään olevan asiantuntevia ja perustuvan tutkittuun tietoon.

Lähetä noin yhden liuskan (max. 3000 merkkiä) mittainen tiivistelmä, jossa hahmottelet ehdotuksesi teokseen terveydestä ja lapsen oikeuksista. Lähetä tiivistelmä [sähköisellä lomakkeella](#) 15.12.2022 mennessä. Valinta kirjaan tulevista artikkeleista tehdään tiivistelmien perusteella, ja kirjoittajille ilmoitetaan valinnasta tammikuussa. Lopullinen artikkeleiden hyväksyntä tehdään sen jälkeen, kun ensimmäiset versiot artikkeleista on toimitettu lapsiasiavaltuutetun toimistoon.

Alustava aikataulu

Artikkeliehdotukset 15.12.2022

Kirjoittajavalinnat 13.1.2023

Kirjoitusaikaa 13.1.2023–30.4.2023

Kommentit artikkeleiden ensimmäisistä versioista 15.5.2023

Lopulliset tekstit valmiiksi 15.6.2023 mennessä

Kirja julkaistaan marraskuussa 2023.

Lisätietoja antavat

Lapsiasiavaltuutetun toimiston lakimies Merike Helander: merike.helander@oikeus.fi, p. 029 5666 855

Lapsiasiavaltuutetun toimiston erikoistutkija Terhi Tuukkanen: terhi.tuukkanen@oikeus.fi,
p. 029 5666 851

